

Tweederde van alle stiefgezinnen mislukt. Wat maakt de mix van nieuwe geliefden, hun kinderen en exen zo giftig? En hoe maak je wél een succes van het stiefgezin? Een 'stiefplan' helpt wellicht.

Liefde alleen is niet genoeg

REPORTAGE

Iris Prink
Almere

Dit is Loes, zegt advocate Aleide Hendrikse-Voogt. Ze wijst op een rood poppetje van Duplo. Naast Loes staat Leo; net zo'n plastic poppetje, maar dan geel. Het verhaal van Loes en Leo loopt slecht af: ze krijgen twee dochters, maken ruzie en gaan scheiden. Hun meisjes – ook van Duplo – wonen nu in twee huizen.

De avonden zijn stil voor Loes, ze begint zich te vervelen. "Dus duikt ze het internet op", vertelt de advocate. Daar vindt ze Jurgen, een chef-kok met een eigen restaurant in Groningen. Bingo, verliefd. Ook Jurgen krijgt een Duplo-gedaante: hij is groen.

De advocate staat achter een tafel die steeds voller met speelgoed raakt: Jurgen heeft óók een ex en twee zonen. Allemaal poppetjes die met elkaar verbonden zijn, of ze dat nou leuk vinden of niet. Voor Loes en Jurgen is samen zijn een keuze, voor de rest van het gezelschap niet.

Hendrikse-Voogt schuift met de Duplo voor een zaal in Almere, die gevuld is met hulpverleners, scheidingsadvocaten, gezinscoaches en hulpverleners. Zij zijn allemaal gespecialiseerd in 'stiefproblemen': de *troubles* van het stiefgezin, ook wel nieuw-, samengesteld- of patchworkgezin genoemd. Tijdens een master-

class rond het zojuist verschenen boek 'Hoe maak je een succes van je nieuwe gezin' – Hendrikse-Voogt is één van de auteurs – leren ze hoe ze dergelijke gezinnen (nog) beter kunnen coachen.

Mensen als Loes en Jurgen kunnen wel wat hulp gebruiken: twee van de drie stiefgezinnen stranden. Onder meer vanwege haast, wordt tijdens de masterclass benadrukt: veel nieuwe geliefden zijn zo zeker van hun unieke band en de stevigheid van hun gevoelens, dat ze veronder-

Voor Loes en Jurgen is samen zijn een keuze, voor de rest van het gezelschap niet

stellen dat de rest vanzelf gaat. Hup, we gaan samenwonen en dan zien we wel. Liefde overwint alles.

Dat blijkt toch niet zo te zijn. Er zijn soms ex-partners die niets maar dan ook niets met die nieuwe vlam te maken willen hebben. Of die, in alle redelijkheid, vasthouden aan eerder gemaakte afspraken over de kinderen. Zo is Leo uit het Duplo-verhaal

niet erg enthousiast over Loes' plan om bij Jurgen in te trekken, tweehonderd kilometer verderop. Als Loes hun dochters meeneemt, wat ze graag wil, dan is dat de doodsteek voor hun co-ouderschap.

Wonen twee nieuwe geliefden al wel samen, met haar kinderen of zijn kinderen of beider kinderen, sowieso een bonte roedel, dan botsen hun opvoedstijlen vaak. Stief is meestal strenger, terwijl de biologische ouder na een scheiding wel eens doorschiet in toegankelijkheid ('die kinderen hebben zoveel meegemaakt, laat ik ze hun zin maar geven'). Dat verschil is een bekende bron van ergernis.

Binnen de muren van het stiefgezin vinden mogelijk nog meer botsingen plaats: van gezinsculturen, wensen, verwachtingen, belangen, stiefouders en stiefkinderen. Het helpt als de nieuwe geliefden daarop anticiperen, zeggen Hendrikse-Voogt en haar mede-auteurs.

Dat kan met het 'stiefoudersplan', kortweg stiefplan: een door de auteurs bedachte variant op het ouderschapsplan, dat stellen die scheiden sinds 2009 verplicht moeten maken.

In het stiefplan leggen de stichters van een nieuw gezin vast hoe ze hun gezamenlijke leven gaan vormgeven. Wie onderhoudt contact met de andere biologische ouder van de kinderen? Wie maakt de opvoedkundige regels in huis? Hoe gaat de stiefouder de band met zijn stiefkinderen verstevigen? Wat blijft de biologische

onderwijs & opvoeding

Het hóeft natuurlijk niet te mislukken: zeven gouden regels voor het stiefgezin

Het goede nieuws is: één op de drie stiefgezinnen blijft intact. Het kan dus wel degelijk een nieuwe liefde bouwen op de brokstukken van de vorige. Maar hoe? Stiefdeskundigen geven tips.

1. Ga op de juiste manier weg bij je partner.

Ben je eruit: wil je écht weg bij de vader of moeder van je kinderen? Leg dan géén briefje neer: 'Sorry, dit was het, ik vertrek', adviseert filosofe Corrie Haverkort, voorzitter van de stichting Nieuw Gezin Nederland. Ga rustig weg, met beleid, blijf in gesprek, werk met een therapeut de eerste pijn weg. "Dan is de kans op wrok kleiner."

2. Kom in het reine met de ex-partner.

Niet gelukt, de min of meer vreedzame, wrokloze scheiding? Blijf proberen om "met je ex in het reine te komen", zegt Haverkort. "Het is goed als de vertrokken partner bij herhaling erkent dat de ander verdriet heeft, en dat het verwerken daarvan tijd kost." De ex-partner heeft een blijvende invloed op het nieuwe stiefgezin, via de kinderen.

3. Eet een pizza met de vader van je stiefkinderen.

Probeer een band op te bouwen met de ex van je partner, zo luidt het advies aan stiefouders van Gideon de Haan. Hij is coach van samengestelde gezinnen en vormt met zijn echtgenote en haar twee zonen zelf een stiefgezin.

"Ik heb de vader van de jongens glashard uitgenodigd voor een pizzaatje. Hij zei eerst: 'Ik hoef toch geen vrienden met jou te worden'. Nee, zei ik, 'maar jouw kinderen wonen in mijn huis, dus wil ik jou wel echt leren kennen'." De twee mannen bezoeken nu wel eens gezamenlijk een ouderavond op school.

4. Zet het belang van het kind écht voorop.

Veel ouders zeggen dat hun kinderen vóór gaan. Maar kiezen ze in de praktijk ook echt wat voor hun zonen en dochters het beste is? Volgens Gideon de Haan mogen gescheiden en weer opnieuw verliefde ouders zich best wat meer in hun kinderen verdiepen. "In het uiterste geval zouden ze moeten zeggen: het klikt echt niet met de kinderen, dus doe ik deze stiefvader of -moeder weer weg."

5. Vier de liefde.

Dit is het leukste advies voor nieuwe geliefden: doe veel leuke dingen met elkaar, geniet, investeer in je relatie. Want, zo benadrukt pedagoge Marlijn Kooistra-Popelier: die liefde is de basis van alle andere relaties in het complexe systeem. Spat die uit elkaar, dan blijft er van de rest niets meer over.

6. Praat met elkaar over opvoeding.

Opvoedstijlen verschillen nogal eens binnen een stiefgezin. Praat daarover met elkaar, adviseert pedagoge Kooistra. Die aanmoediging kunnen nieuwe geliefden wel gebruiken, want zij praten doorgaans minder met elkaar dan partners in een eerste huwelijk. Misschien omdat ze voorzichtiger met elkaar zijn, denkt Kooistra: ze zijn bang voor de ruzies die hun vorige relatie kenmerkten, en vermijden daarom lastige onderwerpen.

7. Creëer een eigen gezinscultuur.

Een nieuw gezin heeft nieuwe rituelen nodig. Hoe vier je verjaardagen? Welke vakantietraditie ga je samen opbouwen? Wat te doen met Sinterklaas en Kerst? "Denk maar eens na", zegt pedagoge Kooistra, "met welke beelden wil je het fotoboek van je nieuwe gezin vullen?"

Meer informatie:
www.gideondehaan.nl en www.nieuwgezin.info

ILLUSTRATIE NANNIE MEULENDIJKS

uder exclusief met de eigen kinderen doen? Zo'n stiefplan vereist voorltkijken en denkwerk: aba, dat is an mogelijk probleem, hoe lossen te dat op? Wie hindernissen van verfziet, kan ze makkelijker omzeilen, o veronderstellen de bedenkers van et stiefplan.

En robuust fundament onder de nieuwe liefde helpt alicht. Al kan een stiefplan niet alle bedreigingen – de ex-partner die boos blijft, de stiefdochter die haar stiefvader niet mag, huishoudelijke ergernissen, liefde die onder alle druk verwelkt – afwenden.

Corrie Haverkort, Marlijn Kooistra-Popelier, Aleide Hendriks-Voogt. 'Hoe maak je een succes van je nieuwe gezin?' Huitzen, Uitgeverij Pica, 2012. ISBN 9789 07767 1818.

Voor informatie over het stiefouder-schapsplan: www.stiefplan.nl

opvoedvraag Wanneer stel je je nieuwe liefde aan je kinderen voor?

Papa opnieuw verliefd? Blèh, getver, néé!

Een vader staat te popelen om zijn vriendin aan zijn kinderen voor te stellen. Wat is daarvoor het beste moment?

Iris Pronk

De zon schijnt weer in het hart van een gescheiden man. Hij heeft zijn wonden gelikt en z'n meubels hersteld. Sinds kort vrijt hij met een vrouw die hij in de sportschool heeft ontdekt. De twee zijn verliefd op elkaar. Naast een ex heeft de man ook

kinderen: een dochter (9) en een zoon (11). Zij wonen de helft van de week bij hem, de rest van de tijd bij hun moeder. Aan dat heen-en-weer-gedoe begint iedereen nu, zes maanden na de scheiding, een beetje te wennen.

De man ontmoet zijn vriendin op kindvrije dagen: zijn dochter en zoon weten niet van haar bestaan. Dat vindt deze vader best gek: zijn kinderen zijn heel belangrijk voor hem, zijn nieuwe geliefde is dat óók. Graag zou hij de drie hoofdpersonen in zijn leven aan elkaar voorstellen.

Hoe kan hij dat het beste doen, wil de vader graag weten. En wanneer kan hij met zijn kinderen én zijn vriendin samen ontbijten?

Voorlopig niet, verliefde vader, zegt filosofe Corrie Haverkort, voor-

zitter van de stichting Nieuw Gezin Nederland. Het – misschien niet zo leuke – antwoord op dit soort vraag luidt: *slow down*, doseer, denk eerst en vooral aan de kinderen. Papa's nieuwe liefde komt op de tweede plaats. Dat ontbijtje moet wachten.

Deze kinderen hebben een scheiding achter de rug; die moeten ze volgens de filosofe eerst verwerken. Pas als dat is gelukt, kan hun vader vragen: "Wat zouden jullie ervan

Kalm aan, verliefde vader, dat ontbijtje moet wachten

vinden als papa nog eens verliefd wordt op iemand?" Blèh, getver, nee! roepen zijn kinderen ongetwijfeld. Maar, zegt Haverkort, dan hebben ze wel een keertje gehoord dat zoiets bizars als een verliefde vader überhaupt bestaat.

Stap twee is vaders verklaring: "Ik heb iemand ontmoet die ik best wel een beetje leuk vind. Ik wil graag dat jullie haar eens zien." De volgende dag komt zijn vriendin even een kopje thee drinken; daarna gaat ze weer weg.

Voor het hele traject van thee tot ontbijt en wellicht samenwonen kan deze vader het best een paar jaar uittrekken, vindt Haverkort. "Als hij het met veel rust en aandacht aanpakt, zijn z'n kinderen welwillend."

Dan is de kans het grootst dat het

niet botst maar klikt tussen hen en stiefmama.

Ook pedagoge Marlijn Kooistra-Popelier waarschuwt tegen haast. "Die vader moet zijn vriendin eerst zelf heel goed leren kennen." Is ze het écht voor hem? Zeker weten?

Is zijn antwoord 'ja'? Dan kan hij beter éerst zijn ex inlichten, en pas daarna zijn kinderen. "Die andere ouder is zo belangrijk", zegt Kooistra. "Die zul je ook in deze fase netjes moeten behandelen."

Pakt deze vader het zorgvuldig aan, dan is de kans groter dat zijn ex zijn nieuwe liefde neutraal met de kinderen bespreekt. Het scheelt een hoop als zijn vriendin geen slechte pers krijgt.

Reageren? Zelf een opvoedvraag insturen? Mail iris.pronk@trouw.nl

'Leg de rol van stiefouders vast'

■ 'Stiefplan' moet voorkomen dat samengesteld gezin uit elkaar valt

Iris Pronk

Ouders die gaan scheiden, kijken vaker vooruit. Ze leggen in een ouderschapsplan niet alleen vast hoe ze de opvoeding van hun kinderen regelen, maar ook wat er verandert als een van hen een nieuwe liefde krijgt. Is die liefde bestendig, dan krijgt de nieuwe partner een rol als stiefmoeder of -vader.

Het ouderschapsplan is bij wet verplicht sinds 2009. Daarin moet minimaal staan hoe ouders zorgtaken en kosten verdelen. Dat kan beknopt, maar volgens rechter en hoogleraar familierecht Paul Vlaardingerbroek worden ouderschapsplannen de laatste tijd uitvoeriger. Op initiatief van ouders of mediators bevatten ze ook een (vrijwillige) paragraaf over mogelijke nieuwe partners.

Als die zich aandienen, waarover mogen deze stiefouders dan meebe-slissen? Wel de kapper en de kleding, niet de schoolkeuze en de dokter? Dat soort afspraken maken sommige ex-partners alvast, zegt Vlaardingerbroek. Ook op een eventuele verhuizing – soms het gevolg van een nieuwe partner – anticiperen ouders vaker. "Liefde hou je niet tegen, maar die verhuizing misschien wel."

De Vereniging Familierechtadvoca-

ten Scheidingsmediators (vFAS) heeft in haar standaardmodel van het ouderschapsplan geen 'stiefparagraaf' opgenomen, zegt voorzitter Rob van Colwijk. "Maar er komt wel meer aandacht voor het stiefgezin, merk ik, al tijdens de scheiding." Hij juicht dat toe, "omdat je weet dat het stiefgezin een broedplaats van problemen is."

Stiefgezinnen – ook wel samengestelde, nieuwe of patchworkgezinnen genoemd – bestaan uit twee nieuwe partners en kinderen uit vorige relaties. Daaromheen staan de ex-partners: de andere biologische ouders van de kinderen.

Deze stiefgezinnen staan onder druk: twee derde loopt stuk. De kans op succes neemt toe, als de nieuwe partners zich bewust zijn van de valkuilen van het samengestelde gezin, zeggen stiefdeskundigen. Drie van hen introduceren het 'stiefouder-schapsplan', kortweg stiefplan. In deze variant op het ouderschapsplan kunnen nieuwe geliefden vastleggen hoe zij aan de verschillende wensen, behoeftes en belangen van alle gezinsleden tegemoet denken te komen.

ONDERWIJS & OPVOEDING 8|9
Liefde alleen is niet genoeg